

Яценко Я.С., Ісмаїлов К.Ю.
Одеський державний університет внутрішніх справ

Деякі сучасні тенденції кіберзлочинності

На сьогодні комп'ютерні злочини - це одна з найрозповсюдженіших груп суспільно небезпечних посягань. Швидко збільшуються показники поширення цих злочинів, а також постійно зростає їх суспільна небезпечність. Це зумовлене тим, що наука й технологія у сфері комп'ютеризації не стоїть на місці і постійно розвивається, а також постійним і стрімким розширенням сфери застосування комп'ютерної техніки. Слід зауважити, що український законодавець приділяє значну увагу цій проблемі: новий Кримінальний кодекс України вперше передбачив самостійний розділ про ці злочини - розділ XVI «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж»; двічі положення цього розділу змінювалися і доповнювалися – це свідчить про актуальність цієї проблеми в суспільстві.

Проблематика боротьби та подолання кіберзлочинності виступає об'єктом дослідження таких вчених, як: Н. Андерсон, В. Бурячок, А. Козловські, Е. Старостіна, А. Щетилів та ін.

В сучасних умовах як внутрішні, так і зовнішньополітичні успіхи країн визначаються не тільки їх військовою та економічною могутністю, але й успіхами у встановленні фактичного контролю над основними інформаційними та культурними процесами. Відставання в області інформаційних технологій перетворюється в серйозну глобальну загрозу безпеці, оскільки створює реальні можливості експлуатувати інтелектуальний потенціал інших країн у своїх цілях, поширювати і впроваджувати свої ідейні цінності, свою культуру і мову, гальмувати духовно-культурний розвиток інших країн. Для досягнення своїх політичних цілей все частіше стали використовуватися методи інформаційної війни[2].

Під кіберзлочинністю слід розуміти сукупність злочинів, що вчинюються у віртуальному просторі за допомогою комп'ютерних систем або шляхом використання комп'ютерних мереж та інших засобів доступу до віртуального простору, в межах, а також проти комп'ютерних систем, комп'ютерних мереж і комп'ютерних даних.

Поняття «кіберзлочинність» охоплює коло злочинних посягань у віртуальному середовищі, а також його використання передбачає міжнародне законодавство[3].

Кіберзлочинність - це злочинність у так званому «віртуальному просторі». Віртуальний простір можна визначити як простір, що моделюється за допомогою комп'ютера інформаційний, у якому перебувають відомості про особи, предмети, факти, подіях, явищах і процесах, представлені в математичному, символічному або будь-якому іншому виді й рухи, що перебувають у процесі, по локальних і глобальних комп'ютерних мережах, або відомості, що зберігаються в пам'яті будь-якого фізичного або віртуального устрою, а також іншого носія, спеціально призначеного для їхнього зберігання, обробки й передачі

До кіберзлочинів слід віднести такі посягання:

1) правопорушення проти конфіденційності, цілісності та доступності комп'ютерних даних і систем:

– незаконний доступ – навмисний доступ до цілої комп'ютерної системи або її частини без права на це з метою отримання комп'ютерних даних або з іншою недобросовісною метою;

– втручання в дані, навмисне пошкодження, знищення, погіршення, зміну або приховування комп'ютерної інформації без права на це;

– втручання в систему – навмисне серйозне перешкоджання функціонуванню комп'ютерної системи шляхом введення, передачі, пошкодження, знищення, погіршення, заміни або приховування комп'ютерних даних без права на це;

– зловживання пристроями, а саме їх виготовлення, продаж, придбання для використання, розповсюдження або надання для використання іншим чином.

2) правопорушення, пов'язані з комп'ютерами, включаючи підробку й шахрайство, здійснені з використанням комп'ютерів;

3) правопорушення, пов'язані зі змістом інформації, зокрема дитяча порнографія, расизм та ксенофобія;

4) правопорушення, пов'язані з порушенням авторських і суміжних прав, наприклад незаконне відтворення й використання комп'ютерних програм, аудіо/відео й інших видів цифрової продукції, а також баз даних і книг[4.ст91].

Кіберзлочинність є порівняно новим видом суспільно небезпечних діянь, проте на відміну від традиційних крадіжок і шахрайства, вона постійно удосконалюється і йде в ногу з технологіями, що у свою чергу ускладнює виявлення та протидію зазначеним протиправним діям [5].

Проблема кіберзлочинності на сучасному етапі історичного розвитку набуває глобального виміру та становить загрозу інформаційному суспільству. Розслідування злочинів в інформаційних мережах зазвичай вимагає швидкого аналізу та збереження комп'ютерних даних, які дуже вразливі за своєю природою і можуть бути швидко знищені. У цій ситуації традиційні механізми правової взаємодопомоги і принцип суверенітету, одним з проявів якого є те, що тільки правоохоронні органи держави можуть проводити слідчі дії на його території, вимагають безліч формальних погоджень, роблячи розслідування транснаціональних кіберзлочинів проблематичним. Таким чином, ефективний контроль негативних явищ у кіберпросторі, таких як злочинність, вимагає набагато більш інтенсивного міжнародного співробітництва, ніж існуючі заходи по боротьбі з будь-якими іншими формами транснаціональної злочинності. Саме тому окрім гармонізації кримінально-правових норм потрібна гармонізація процесуальних інструментів і вироблення нових механізмів міжнародного співробітництва.

Список використаних джерел

1. Кіберзлочинність в Україні//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.science-community.org/ru/node/16132>.
2. Правове регулювання кіберзлочинності//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrjustice.com.ua/pravove-rehulyuvannya-kiberzlochynnosti/>.
3. Поняття та кримінологічна характеристика кіберзлочинності//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib-net.com/content/9684_Ponyattya_ta_kriminologichna_harakteristika_kiberzlochinnosti.html.
4. Проблеми чинної вітчизняної нормативно-правової бази у сфері боротьби із кіберзлочинністю: основні напрями реформування : Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/454>.
5. Діяльність України у сфері боротьби з кіберзлочинністю//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://istfak.org.ua/tendentsii-rozvytku-suchasnoi-systemy-HYPERLINK> "http://istfak.org.ua/tendentsii-rozvytku-suchasnoi-systemy-mizhnarodnykh-vidnosyn-ta-svitovoho-politychnoho-protsesu/183-protsesy-rehionalizatsii/579-diyalnist-ukrayiny-u-sferi-borotby-z-kiberzlochynnistyu"mizhnarodnykh-vidnosyn-ta-svitovoho-politychnoho-protsesu/183-protsesy-rehionalizatsii/579-diyalnist-ukrayiny-u-sferi-borotby-z-kiberzlochynnistyu.